

СТАНОВИЩЕ

От проф. д-р Емил Илиев Куков, Югозападен университет „Неофит Рилски“ – Благоевград

За провеждане на конкурс за доцент по професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по изобразително изкуство (методика на изобразителното изкуство), обявен в ДВ, бр. 88 от 13.11.2015 г., с кандидати гл. ас. д-р Мая Веселинова Димчева и д-р Розалия Георгиева Гигова

За конкурса са подадени документи от двама кандидати, изброени по азбучен ред на фамилиите:

1. Розалия Георгиева Гигова
2. Мая Веселинова Димчева

В предоставената ми документация са налице изрядни документи и на двамата кандидати.

1. За кандидата д-р Розалия Гигова са представени папка с всички необходими документи за допускане до конкурса според установения ред и папка с публикации за конкурса.

Розалия Георгиева Гигова е завършила специалност „Изкуствознание“, магистър, с педагогическа правоспособност „учител по изобразително изкуство от първи до дванайсети клас в общообразователни и професионални училища“ през 1999 г. /Национална художествена академия София/. В автобиографията си кандидатката посочва специалност на висшето си образование „История на изкуството“, което предполагам, е техническо недоразумение./

Доктор е по научната специалност 05.08.04 Изкуствознание и изобразителни изкуства с дисертация на тема „Вещта в обредно-празнична ситуация /Символика на вещите в съвременната сватба/“, защитена през 2004 г.

Кандидатката представя документи за престижни специализации, за владеене на езици и места на работа, които като цяло са впечатляващи.

За конкурса д-р Розалия Гигова представя:

- пет статии, чието съдържание е свързано с творчеството на Иван Пенков, на когото е посветена дипломната работа на кандидатката;
- две обемисти статии, свързани със съдържанието на докторската й дисертация;
- две теренни етнографски проучвания;
- една статия на испански език, която не бих могъл да рецензирам, тъй като не е приложила резюме на български език;
- книга /монография/ „Художникът Иван Пенков /1897–1957/ Живот и творчество, издадена през 2013 г. и състояща се от 296 страници текст и репродукции.

Книгата за Иван Петков представлява ценен принос в историята на българското изобразително изкуство на новото време. Статиите, посветени на творчеството на Иван Пенков, са задълбочени и новаторски и изследват различни аспекти на дейността му, както и връзките между европейската и българската култура.

Както показва справката за приноси, изследванията на Розалия Гигова за творчеството на Иван Пенков, средата, в която се е формирал като художник, дейността му в Германия, значимостта на художествената му дейност на фона на културните процеси в България, са новаторски за българското изкуствознание.

Ценни научни изследвания на границата между изкуствознание и културология представяват статиите, посветени на празничните ритуали на съвременната сватба в България.

Теренните етнографски изследвания са оригинални и разкриват широките професионални интереси на кандидатката в областта на изкуствознанието и граничните му области.

Представените публикации утвърждават д-р Розалия Гигова като един от най-ярко проявените изкуствоведи от по-младото поколение.

2. За д-р Мая Веселинова Димчева са представени документи за допускане до конкурса според установения ред и папка с публикации за конкурса. Тя е завършила две основни специалности на висше образование, едната – художествена, а другата – богословска. Дисертацията за придобиване образователна и научна степен „доктор“ по научна специалност 05.07.03 методика /методика на обучението по изобразително изкуство/ на тема „Образователни и възпитателни функции на православното иконописно творчество“ сочи, че кандидатката успешно съчетава интереси, проблеми и професионална компетентност от двете области на висшето си образование.

За конкурса представя три книги и осем статии, към което е добавено и едно изказване от 25 март 2015 г., което обаче не представлява научен труд и излиза извън предела на рецензираните трудове за настоящия конкурс. Към повечето статии, изилизали в годишници на Софийския университет, са приложени и вътрешни рецензии, които вероятно са били необходими за допускане до печат, което говори за взискателността при подбора на материалите за тези издания.

Първата по време на издаване представена книга е „Християнство и традиции. Изкуство, книжнина, просвета“ с подзаглавие „Народни празници и обичаи по българските земи“, 311 страници текст с много илюстрации, издадена през 2000 г. без рецензенти, което впрочем характеризира и останалите две книги на кандидатката. По съдържанието тя може да се обвърже с дисциплини от учебния план на специалността, в рамките на която е преподавателската дейност на д-р Мая Димчева, но това за съжаление не е посочено пряко или косвено в книгата. Между страници 151 - 159 има кратък текст от четири страници /останалото са репродукции/, озаглавен „Зараждане на академичния реализъм в иконописата в началото на XX век. Личността на твореца-педагог в църковното изкуство и съвременните му измерения“. В този текст, синтезиращ съдържателни пасажии по други автори, биха могли да се

добавят и още данни за твореца-педагог в църковното изкуство, което би увеличило приносите на труда.

Следващата книга „Манастирите в България – светлина от вековете”, 2015 г., състояща се от 243 страници общо текст и илюстрации. Би следвало във въвеждаща част да се посочи връзката между преподавателската или научна проблематика на авторката, каквато очевидно има. Като цяло трудът е насочен към изясняване въпросите на българското културно наследство в областта на религиозното изкуство и народното изкуство и е свързан с преподавателската практика в катедрата, в която кандидатката преподава.

Третата книга, „Естетико-художествени, иновационни и възпитателни аспекти на обучението по изобразително изкуство в началното училище” е издадена също през 2015 г. и е от 208 страници основен текст с литература и цветни приложения. За мен този труд е най-близо по заглавие до обявения конкурс. Първа и втора глава, посветени на изобразителното изкуство в началното училище и на детската изобразителна дейност, излагат положения, много важни за педагогиката на обучението по изобразително изкуство, а третата съдържа план-конспектите на уроци. И в трите книги се акцентира на богатото оформление от образи.

Статията “Мястото на православното иконописно наследство в сферата на висшето образование” /2010 г./ отразява съдържанието на докторската дисертация на кандидатката. Кандидатката излага основни методически положения от дисертационния труд и затова изненадващо звучи обемистото заключение, призоваващо към опазване на църквите, манастирите, народното изкуство и духовното наследство.

Статията „Нетрадиционни педагогически подходи и детската изобразителна дейност – история и съвременни проявления” /под печат, 2015/ е сред най-добрите текстове на кандидатката. В нея са проследени с характерната за нея пристрастеност към духовното нетрадиционните педагогически подходи към детската изобразителна дейност в историческите им аспекти и в съвременните им прояви.

Текстът „Педагогически подходи при определяне грамотността и изразителността на детската изобразителна дейност” /приложен като текст, с който кандидатката участва в научна конференция 2014 г./ като съдържание е насочен към изследване качествата на продукта от изобразителната дейност при детето, респективно рисунка/творба. В началото на текста са включени и разсъждения за детското възприятие за изкуството: „В недалечното минало естетическото възпитание е осъществявано главно чрез непоосредствена изобразителна дейност, но все повече се осъзнава факта, че това не е достатъчно, а в съчетание с възприемането на произведения на изкуството, тя става по-ефективна за цялостното художествено развитие и възпитание на подрастващите.” /стр. 2 от приложения текст/. Още от началото на 80-те години на миналия век в педагогическите факултети, в частност във Факултета по начална училищна педагогика в Благоевград възприемането на изкуството се разглеждаше като равностойно на собствената изобразителност и равнопоставена му по активност практика в процеса на естетическото възпитание чрез изобразително изкуство, защитени са множество дипломни работи, разработващи проблеми на художественото възприятие, съществуват публикации. В теоретичен план също има достатъчно ярко присъстващи изследвания като методиката на Анатолий Бакушински, например, с която нашите студенти се запознаваха още преди четири десетилетия.

Статията „Християнство и традиции. Народни празници и обичаи” /2014 г./ е по същество сроден текст на текстовете в гореизброените книги. Същото се отнася и за текста „Изображенията на нашите просветители – Светите братя Кирил и Методий, в епохата на Възраждането” /2014 г./, както и за статията „Народни празници и обичаи в контекста на християнските ценности и традиции” /2013 г./

Принос по мое мнение представлява статията „За някои съвременни проблеми при възприемане на художествените произведения от християнското изкуство /възрастова и емоционална характеристика/”, 2010 г., в която д-р Мая Димчева представя някои специфични особености при възприемането на произведения на религиозното изкуство при деца от различни възрастови групи.

И двамата кандидати представят сериозна научна продукция в своята професионална област. Първият кандидат, д-р Розалия Гигова, с публикациите си обаче е твърде далеч от шифъра на обявения конкурс за доцент.

Д-р Мая Димчева е дългогодишен преподавател по методика на обучението по изобразително изкуство. Тя е практик, който владее своята материя и е утвърден професионалист в катедрата, която е обявила конкурса за доцент. В комплексна оценка на практическата ѝ и научна дейност нейната кандидатура за конкурса е изцяло доминираща. По тази причина давам гласа си за избор на д-р Мая Веселинова Димчева за доцент по 1.3. Педагогика на обучението по изобразително изкуство (методика на изобразителното изкуство).

28.03.2016 г.

проф. д-р Емил Куков